79ste vergadering

Woensdag 8 mei 1996

Aanvang 13.00 uur

Voorzitter: Zijlstra

Tegenwoordig zijn 110 leden, te weten:

Adelmund, Aiking-van Wageningen, Apostolou, Augusteijn-Esser, Bakker, Beinema, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Bolkestein, Boogaard, Van den Bos, Van Boxtel, Bremmer, Bukman, M.M. van der Burg, V.A.M. van der Burg, Van de Camp, Cherribi, Cornielje, Crone, Dankers, Deetman, Van Dijke, Dijksma, Dijksman, Dittrich, Doelman-Pel, Van Erp, Essers, Fermina, Gabor, Van Gijzel, Giskes, De Graaf, Van Heemskerck Pillis-Duvekot, Heerma, Hendriks, Hillen, Van der Hoeven, Van Hoof, Hoogervorst, Ten Hoopen, De Hoop Scheffer, Jeekel, De Jong, Jorritsma-van Oosten, Kalsbeek-Jasperse, H.G.J. Kamp, Klein Molekamp, Koekkoek, Korthals, Lambrechts, Lansink, Leers, Liemburg, Lilipaly, Van der Linden, Marijnissen, Mateman, Van Middelkoop, Mulder-van Dam, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oudkerk, Van Oven, Poppe, Rehwinkel, Remkes, Van Rey, Van 't Riet, Rijpstra, Roethof, Van Rooy, Rosenmöller, Rouvoet, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schutte, Sipkes, Smits, Soutendijk-van Appeldoorn, Van der Stoel, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Van Traa, Valk, Te Veldhuis, Verhagen, Vliegenthart, Van der Vlies, Van Vliet, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, B.M. de Vries, J.M. de Vries, Wallage, Van Walsem, Van Waning, Weisglas, Witteveen-Hevinga, Wolffensperger, Wolters, Ybema, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heer Dijkstal, vice-minister-president, minister van Binnenlandse Zaken, mevrouw Sorgdrager, minister van Justitie, de heren Wijers, minister van Economische Zaken, en Melkert, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

M.M. van der Burg, wegens bezigheden elders, alleen voor de middagvergadering;

Noorman-den Uyl en Witteveen-Hevinga, wegens bezigheden elders, alleen voor de avondvergadering;

De Cloe, Vreeman, Nijpels-Hezemans en Stellingwerf, wegens bezigheden elders;

Van der Heijden, wegens bezigheden elders, ook morgen;

Rabbae, wegens ziekte, ook de komende weken.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Het Presidium heeft met eenparigheid van stemmen besloten, te stellen in handen van:

a. de vaste commissie voor Justitie:
- het wetsvoorstel Wijziging van het Wetboek van Strafvordering betreffende het aanhangig maken van de zaak en de regeling van het onderzoek ter terechtzitting (herziening onderzoek ter terechtzitting) (24692);

b. de vaste commissie voor Financiën:
- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 met het oog op het tegengaan van uitholling van de belastinggrondslag en het versterken van de fiscale infrastructuur (24696);

c. de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid:
- het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene nabestaandenwet (wijziging overgangsrecht alsmede enkele technische aanpassingen) (24693);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Pensioen- en spaarfondsenwet (invulling begrip pensioentoezegging) (24697);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering en enkele andere wetten in verband met premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (Wet premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen) (24698);

d. de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport:
- het wetsvoorstel Wijziging van de

Voorzitter

Wet op de Geneesmiddelenvoorziening (adviesorganen) (24682);

e. de commissie voor de Rijksuitgaven:
- het rapport Vergoeding saneringskosten ziekenhuisvoorzieningen (24705).

Het woord is aan de heer Van Gijzel.

De heer **Van Gijzel** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Naar aanleiding van de uitzending van NOVA gisteravond over de nieuwe feiten met betrekking tot de El Al-ramp van 4 oktober 1992 alsmede op basis van mijn eigen waarneming bij de inzage van documenten die betrekking hebben op deze ramp in de afgelopen maanden, wil ik u verzoeken de minister van Verkeer en Waterstaat een brief te vragen waarbij op de volgende vragen kan worden ingegaan.

Is het waar dat geen van de betrokken onderzoekinstanties de beschikking heeft of heeft gehad over de originele vrachtbrieven van de vracht tussen New York en Tel Aviv met uitzondering van dat deel, dat door de Economische controledienst later is opgevraagd bij de douane van de Verenigde Staten en dat slechts betrekking heeft op een zesde deel van de bedoelde vrachtbrieven?

Is het waar dat geen van de betrokken onderzoekinstanties de beschikking heeft of heeft gehad over de originele door de piloot geparafeerde gevaarlijke-stoffenlijst New York-Tel Aviv?

Kan de minister in haar brief nader ingaan op de vraag hoe, gelet op het ontbreken van deze stukken, de beantwoording beoordeeld moet worden van schriftelijke vragen mijnerzijds van 17 en 24 september 1993 over de inhoud en de aard van de vracht en de consequenties daarvan voor de volksgezondheid?

Hoe kan het dat bij het eventueel ontbreken van deze stukken nog op de avond van de ramp is vastgesteld dat er geen belemmeringen waren voor het voortzetten van de bergingswerkzaamheden? Wie heeft dat vastgesteld en op basis waarvan? Hoe kan, gelet op het eventueel ontbreken van de stukken, meegedeeld zijn, dat er geen munitie aan boord was en pas op 16 juni 1994 melding gemaakt worden van de aanwezigheid van uitrusting voor militair geschut?

Hoe kan, gelet op het eventueel ontbreken van de stukken, eerst gemeld zijn dat de Economische controledienst alle vrachtbrieven vooraf gecontroleerd heeft en dit later, op 28 oktober 1994, gecorrigeerd worden met de mededeling dat dit achteraf gebeurd is, terwijl ook de Economische controledienst nu zegt niet over de vrachtbrieven noch over de originele gevaarlijke-stoffenlijst te beschikken?

Hoe kan de minister, gelet op het eventueel ontbreken van de stukken, in het algemeen overleg van 22 juni van het afgelopen jaar op mijn vragen meegedeeld hebben, dat de vrachtbrieven zijn gecontroleerd en alles exact klopt?

Hoe is het mogelijk dat deze relevante documenten, het grootste deel van de vrachtbrief van New York naar Tel Aviv en de daarbij behorende shippers declaration, alsmede het door de piloot ondertekende originele exemplaar van de gevaarlijke-stoffenlijst over hetzelfde traject, niet in het bezit zijn van één der betrokken onderzoekinstanties?

Hoe verhoudt de schriftelijke mededeling van de minister, gedaan in haar brief van 15 mei 1995 ± ''alle functionarissen, betrokken bij de afhandeling van de El Al-Boeing 747 op de grond, zijn kort na het ongeval gehoord door de luchtvaartpolitie'' ± zich met de verklaring van de heer Plettenberg, toenmalig supervisor van de afhandeling van deze vlucht, dat hem nooit is gevraagd een getuigenverklaring af te leggen?

Hoe beoordeelt de minister de zeer belastende verklaring van de heer Plettenberg, dat de vrachtbrieven zoals El Al die in bezit heeft, niet correct waren?

Voorzitter! Ik zou zo spoedig mogelijk de gevraagde brief van de minister tegemoet willen zien, opdat nog eind deze week, dan wel begin volgende week, een gedachtenwisseling tussen minister en Kamer kan plaatsvinden.

De **voorzitter**: Alvorens aan de andere leden het woord te geven over dit onderwerp, wil ik nog een opmerking maken. Ik vraag mij af of de regeling van werkzaamheden het geschikte moment is om deze reeks van vragen te stellen, en of andere middelen daarvoor niet meer geëigend zijn. Ik geef u dit mee, want ik vind echt dat dit te lang heeft geduurd.

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Ik zou het niet durven hier nog een vraag aan toe te voegen! Wél wil ik het pleidooi van collega Van Gijzel van harte ondersteunen om op basis van de brief die we mogelijkerwijs begin volgende week krijgen, een debat met de minister te hebben. Steun dus.

Mevrouw **Van 't Riet** (D66): Voorzitter! Ook ik steun het verzoek van de heer Van Gijzel aan de minister om een brief. Maar ik wil eerst de brief gelezen hebben om te zien of deze aanleiding geeft tot een debat.

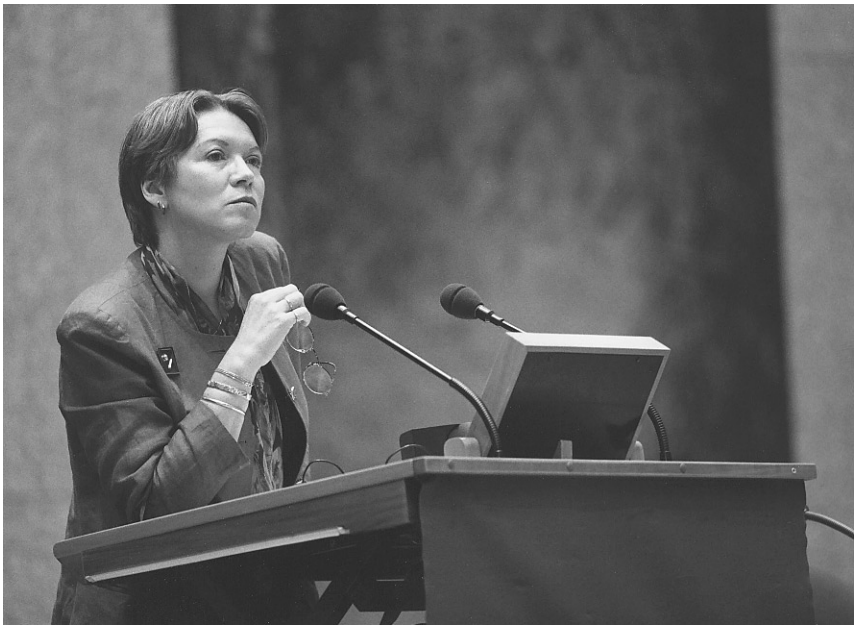
Mevrouw **Van Rooy** (CDA): Voorzitter! Ook de CDA-fractie heeft verontrust kennis genomen van de NOVA-uitzending van gisterenavond. Zij is bezorgd dat dit al lang slepende dossier nog steeds niet tot de gewenste duidelijkheid heeft geleid. Met de grootst mogelijke schroom voeg ik nog één vraag toe aan de lijst van vragen die de heer Van Gijzel heeft gesteld, namelijk of de minister heel helder wil uiteenzetten, wat de internationale afspraken zijn ten aanzien van onderzoeken naar dit soort vliegtuigrampen, welke informatie daarbij overgelegd moet worden en in hoeverre bij dit onderzoek is voldaan aan de internationale afspraken op dit punt. Dit heeft met name betrekking op de vrachtbrieven en op gevaarlijke stoffen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, dit deel van het stenogram door te geleiden naar de minister van Verkeer en Waterstaat.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van der Vlies.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter! Ik heb altijd diep respect voor het werk van de voorzitter van deze Kamer waar het gaat om het maken van de agenda en het daarbij behorende indicatieve tijdschema. Maar ook fracties hebben weleens wat te plannen. Vandaar dat mijn fractie erin geïnteresseerd is of we er echt van uit kunnen gaan dat het wetsvoorstel-Londo deze week aan de orde komt, dit in verband met alle andere zaken die daarvoor staan en die, zo heb ik de indruk, ook enige tijd vergen.

Mevrouw Sorgdrager, Minister van Justitie.

De **voorzitter**: Absolute zekerheid kan ik op dit moment niet verschaffen, maar ik sluit, gelet op de gang van zaken met betrekking tot de enquêtecommissie, niet uit dat we vandaag niet verder komen dan het antwoord van de regering in eerste termijn, en dat pas morgen met de tweede termijn van de zijde van de Kamer kan worden begonnen. Dan is het zeer de vraag, wat er morgen op het door u genoemde punt zal gebeuren. Maar ik neem aan, dat wij aan het eind van de dag daarover wel helderheid zullen hebben.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het rapport van de Enquêtecommissie Opsporingsmethoden (24072) (debat met de regering).**

(Zie vergadering van 7 mei 1996.)

De beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Sorgdrager**: Voorzitter! Geachte afgevaardigden! Het is goed om deze dagen met u van gedachten te wisselen over de aanbevelingen van de parlementaire enquêtecommissie inzake de opsporing. Goed, omdat er een einde moet en kan komen aan een periode van onzekerheid over de normstelling en de organisatie van de opsporing. De werkzaamheden van de commissie bieden een uitstekende basis om verder te gaan met het beëindigen van die onzekerheid. De kennis van zaken die het onderzoek heeft opgeleverd en de voorstellen die zijn gedaan om de problemen op te lossen, zijn van grote betekenis. Ze bieden een belangrijke basis voor de noodzakelijke maatregelen en een verder herstel van het vertrouwen. Daarvoor past een woord van erkentelijkheid.

Dat herstel van het vertrouwen is ook nodig. Ik spreek dan over het vertrouwen van de bevolking in politie en justitie, maar ook over het onderling vertrouwen tussen korpsen en officieren van justitie en tussen politie en OM. Dat vertrouwen groeit niet zo maar. Dat vraagt ± dat is inmiddels wel gebleken ± om heldere kaders waarbinnen kan worden gewerkt. De verschillende politiële en justitiële instanties moeten daaraan verwachtingen kunnen ontlenen en elkaar daarop kunnen aanspreken. Het is de taak van parlement en regering om die kaders te stellen. Daarbij gaat het erom de rechtsbescherming en de effectiviteit met elkaar in balans te brengen. De normering moet de basis geven om de democratische rechtsstaat effectief en genormeerd in staat te stellen de problematiek van de georganiseerde misdaad evenwichtig aan te pakken. De kaders en het beleid moeten een einde maken aan de onzekerheid over wat is geoorloofd bij de opsporing. De kaders moeten een einde maken aan een non-interventiecultuur bij het OM en aan een soms gebrekkige bereidheid van de politie om gezag te aanvaarden en zich toetsbaar op te stellen. Deze week moet daarvoor de basis worden verbreed. Een geordend veld, vertrouwen in politie en justitie en een effectieve aanpak van de georganiseerde misdaad versterken elkaar.

Met het oog daarop sta ik in mijn betoog stil bij de gesignaleerde problemen, de normering van de opsporing, de organisatie van de opsporing, de manier waarop wij met de verantwoordelijken voor de gesignaleerde ontsporingen zullen omgaan en, in het verlengde daarvan, het herstel van het vertrouwen. Ik kom eerst op de gesignaleerde problemen.

Ik sprak over de kaders die helderheid moeten verschaffen over wat mag en wat niet mag bij de opsporing. Ik vertel niets nieuws als ik stel dat de onduidelijkheid daarover voor grote problemen heeft gezorgd. Om de ontsporingen die de commissie-Van Traa en recenter het rijksrechercherapport over de RCID Kennemerland hebben beschreven, kan en wil niemand heen. Richten wij ons vanuit die invalshoek op de opsporingsmethoden en de inzet daarvan, dan springen vooral de toepassing van de diepte-infiltratie in criminele milieus door criminelen zelf en het doorlaten van drugs in het oog. In de zaak van het delta-onderzoek van het IRT Noord-Holland/Utrecht waren die beide methoden gecombineerd aan de orde, waardoor grote risico's voor de sturing van de crimineel ontstonden. Vanaf november 1993 is terecht gewerkt aan het afbouwen van die operatie, maar duidelijkheid over wat zij behelsde, heeft uiteindelijk pas het rapport van de enquêtecommissie gebracht. In de zogenaamde Bever-zaak en in de Gooi- en Vechtstreek werd in de loop van 1994 eveneens met criminele infiltranten gewerkt, zij het dat daar door OM en politie in beginsel werd gekozen voor wat wij tegenwoordig noemen ''gecontroleerde afleveringen'' en het onderscheppen van de ingevoerde drugs. De uitvoering bleek ook op dit punt problematisch. Crimineel verworven middelen door de